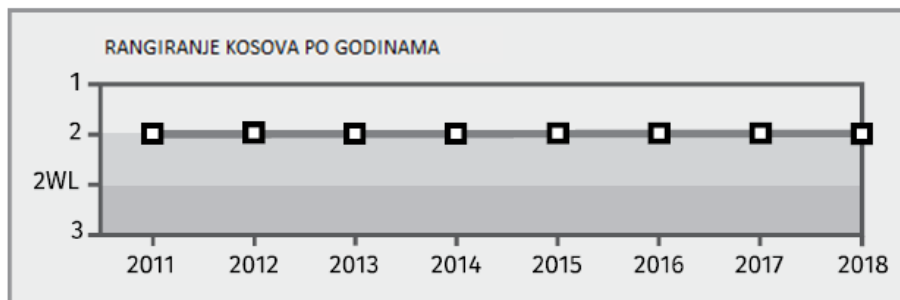

Izveštaj o trgovini ljudima 2018.

KOSOVO: NIVO 2

Vlada Kosova ne ispunjava u potpunosti minimalne standarde za ukidanje trgovine ljudima, ali ulaže značajne napore da to učini. Vlada je pokazala uvećane napore u poređenju sa prethodnim izveštajnim periodom, tako da je shodno tome Kosovo ostalo na nivou 2. Vlada je pokazala uvećane napore izdavanjem uputstva za proaktivnu identifikaciju žrtava i sprovođenjem zajedničkih proaktivnih istraga sa inspektorima rada, tužiocima i socijalnim radnicima. Kancelarija glavnog državnog tužioca je takođe odredila specijalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i uvela je novu bazu podataka za praćenje slučajeva trgovine ljudima. Međutim, Vlada nije ispunila minimalne standarde u nekoliko ključnih oblasti. Sudije su izricale blaže kazne osuđenim trgovcima ljudima, a tužioci su nastavili da umanjuju težinu predmeta trgovine ljudima prekvalifikacijom u lakše oblike krivičnih dela. Vlada je smanjila finansiranje za prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije i imala je nedosledne mehanizme finansiranja što je dovelo do toga da jedno prihvatilište kojim upravlja NVO bude privremeno zatvoreno.

PREPORUKE ZA KOSOVO

Energično istražiti, procesuirati i osuditi trgovce ljudima, uključujući zvaničnike saučesnike i izricati rigorozne kazne; obezbediti odgovarajuće i stalno finansiranje prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije; odrediti posebne tužioce i sudije da rade na predmetima trgovine ljudima; obezbediti napredni program obuke za sudije, tužioce i pripadnike organa za sprovođenje zakona u oblasti istrage i krivičnog gonjenja trgovine ljudima; stručno osposobiti zvaničnike u praćenju trgovine ljudima među pojedincima u prostituciji, imigrantima, izbeglicama i ostalim populacijama izloženim riziku i na jednaki način primeniti takve protokole; osmisliti pisane smernice i uvećati napore da se identifikuju deca i pomogne deci primoranoj na prinudno prosjačenje; smanjiti broj zaostalih nerešenih sudskih predmeta uključujući i predmete koji se odnose na trgovinu ljudima, raditi sa lokalnim vlastima da se otvore prihvatilišta u severnim opštinama; standardizovati prikupljanje podataka i kreirati bazu podataka koja klasifikuje statističke podatke za trgovinu ljudima i krivična gonjenja i osuđujuće presude u vezi sa trgovinom ljudima i uvećati podršku Vlade za sveobuhvatni program za žrtve u pogledu stručnog osposobljavanja i usluga reintegracije.

KRIVIČNO GONJENJE

Vlada je uvećala napore organa za sprovođenja zakona. Član 171 Krivičnog zakonika Kosova kriminalizuju trgovinu ljudima u seksualne svrhe i u svrhe rada i predviđa zatvorsku kaznu u trajanju od pet do 12 godina i novčanu kaznu. Ove kazne su bile dovoljno rigorozne, a u pogledu trgovine ljudima u seksualne svrhe bile su srazmerne onima propisanim za ostala teška krivična dela, kao što je silovanje. Organi vlasti su tokom izveštajnog perioda u 2017. podneli 21 krivičnu prijavu za trgovinu ljudima (31 u 2016). Organi za sprovođenje zakona su uhapsili 28 lica koja su se sumnjičila za trgovinu ljudima (62 u 2016) i još 10 osumnjičenih lica za „korišćenje seksualnih usluga žrtve trgovine ljudima“ (18 u 2016). Vlada nije klasifikovala statističke podatke za dela trgovine ljudima i dela povezana sa trgovinom ljudima na osnovu krivičnog gonjenja i osuda verovatno uključujući i slučajeve koji nisu bili trgovina ljudima kao što su: „omogućavanje prostitucije“, „olakšavanje ili primoravanje na prostituciju“, seksualno zlostavljanje dece i dečja pornografija. Vlada je krivično gonila 27 okrivljenih (56 u 2016), uključujući jednog okrivljenog za „korišćenje seksualnih usluga žrtve trgovine ljudima“. Sudovi su osudili 29 trgovaca ljudima (24 u 2016). Sudije su nastavile da izriču osuđujuće presude ispod minimalne zatvorske kazne od pet godina. Jednom trgovcu ljudima je izrečena zatvorska kazna u trajanju od pet godina i novčana kazna u iznosu od 5.000 evra (6.000 dolara), a četrnaestorici trgovaca ljudima je izrečena zatvorska kazna u rasponu od 18 meseci do tri godine i sedam meseci. Međutim, sedmorici trgovaca ljudima je izrečena uslovna kazna, a drugoj sedmorici je izrečena novčana kazna u rasponu od 600 (720 dolara) do 3.600 evra (4.320 dolara). Sudovi nisu smanjili zaostale nerešene predmete trgovine ljudima i 88 predmeta je i dalje bilo otvoreno iz prethodnih godina. Posmatrači su naveli da je nespecijalizacija većine tužioca i sudija dovela do blažih kazni ili do prekvalifikacije u lakše oblike krivičnih dela, posebno u predmetima koji su uključivali emotivnu kontrolu ili psihološku prinudu žrtve. Vlada je razmenjivala informacije o trgovini ljudima sa inostranim vladama u 22 predmeta trgovine ljudima, sprovela je zajedničke istrage sa Albanijom i potpisala je Ugovor o ekstradiciji (izručenju) sa Mađarskom.

Uprava za borbu protiv trgovine ljudima (UBTLJ) pri Kosovskoj policiji (KP) je sa osam regionalnih jedinica istražila sve slučajeve trgovine ljudima. Uprava za borbu protiv trgovine ljudima je uspostavila jedinicu u četiri severne opštine, u regionu koji je nedavno integrisan u pravosudni sistem Kosova. Uprava za borbu protiv trgovine ljudima je sprovela zajedničke istrage sa tužiocima i socijalnim radnicima i koordinisala sa Inspektoratom rada sprovođenje 143 zajedničke inspekcije barova, noćnih klubova, restorana i salona za masažu (120 u 2016). Kancelarija glavnog državnog tužioca (KGDŽ) je odredila specijalnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima, dobila još dva tužioca i uspostavila novu bazu podataka za praćenje predmeta trgovine ljudima. Odeljenje za obuku Policije Kosova je u saradnji sa međunarodnim organizacijama održalo 31 radionicu obuke za 83 istražitelja UBTLJ-a. Vlada je obučila tužioce o najboljim praksama za krivično gonjenje i pružanje pomoći žrtvama u traženju obeštećenja i obučila sudije i službenike za pomoć i podršku žrtvama o pitanjima u vezi trgovine ljudima. Međutim, mnogim tužiocima koji su školovani u skladu sa Krivičnim zakonom Jugoslavije bilo je potrebno dalje stručno osposobljavanje o Krivičnom zakoniku Kosova.

Uprava za borbu protiv trgovine ljudima, Kancelarija glavnog državnog tužioca i Policijski inspektorat Policije Kosova sarađivali su kako bi istražili moguće saučesništvo zvaničnih vladinih službenika u delima trgovine ljudima, ali nisu prijavili krivična gonjenja ili podignute optuženice. Korupcija i saučesništvo zvaničnika u delima trgovine ljudima je ostala velika zabrinutost što je tokom godine onemogućilo

delovanje organa za sprovođenje zakona. Tužioci su 2016. optužili dvojicu policijskih službenika u odvojenim slučajevima jer su se sumnjivali za zloupotrebu službenog položaja i seksualnu eksploataciju žrtava trgovine ljudima. Suđenja su i dalje bila u toku pred kraj izveštajnog perioda. Sudovi su 2014. osudili dvojicu zvaničnika Ministarstva rada za zloupotrebu službenog položaja zbog izdavanja radnih dozvola za dvadeset i dvoje radnika iz inostranstva koji su kasnije identifikovani kao žrtve trgovine ljudima i kaznili oba zvaničnika novčanom kaznom u iznosu od 3.000 evra (3.600 dolara). Međutim, Osnovni sud je oslobodio optužbi dva zvaničnika i dozvolio im da se vrate svojim zvaničnim dužnostima. Tužioci su 2016. uložili žalbu na oslobađajuću presudu, međutim Apelacioni sud je odbio žalbu i potvrdio prvostepenu presudu u predmetu.

ZAŠTITA

Vlada je održala napore u zaštiti žrtava trgovine ljudima. Vlada je identifikovala 32 žrtve trgovine ljudima (36 u 2016). Od 32 žrtve, 18 su bile izložene seksualnoj trgovini, sedam prinudnom radu, tri su bile prisiljene na prinudno prosjačenje, a četiri „ropstvu i potčinjavanju“ (26 je bilo izloženo seksualnoj trgovini, devet prinudnom radu, a jedna „ropstvu i potčinjavanju“ u 2016); 19 su bile deca (18 u 2016); 29 su bile žene, a tri žrtve muškarci (34 žena i dva muškarca u 2016); 25 su bile sa Kosova, pet iz Albanije, jedna sa Filipina i jedna iz Moldavije. Vlada je usvojila spisak pokazatelja trgovine ljudima kako bi pomogla organima za sprovođenje zakona i pružiocima socijalnih usluga da na proaktivan način identifikuju žrtve. Međutim, posmatrači su izvestili nepostojanje smernica i proaktivnog napora u identifikaciji žrtava prinudnog prosjačenja, posebno dece. Multidisciplinarni nacionalni mehanizam za upućivanje (NMU) je pružio standardni operativni postupak (SOP) za identifikaciju i upućivanje žrtava službama i uslugama. NMU je zahtevao da se istražitelj UBPTL-a i službenik za pomoć i podršku žrtvama Kancelarije za pružanje podrške i pomoći žrtvama sastanu i izvrše procenu da li je žrtva izložena niskom, srednjem ili visokom riziku opasnosti i koordinišu zbrinjavanje i smeštaj žrtve. SOP je zahtevao prisustvo socijalnog radnika u slučaju kada su žrtve deca. Posmatrači su izvestili da je NMU dobro funkcionisao i istakli su dobru saradnju među akterima.

Vlada je licencirala i delimično finansirala dva prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije da pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima zajedno uz Privremenu sigurnu kuću kojom upravlja država. Ova prihvatilišta su pružala pravnu pomoć, medicinske i psihološke usluge, savetovanje, obrazovanje, rekreativne usluge i ostale vrste rehabilitacione podrške. Žrtve su takođe mogle da koriste usluge devet zdravstvenih ustanova Ministarstva rada i socijalne zaštite (MRSZ), ali Vlada nije imala zdravstvenu ustanovu u četiri severne opštine u zemlji. Privremena sigurna kuća je privremeno udomljavala žrtve trgovine ljudima za koje je procenjeno da su izložene visokom riziku. Zbog visokorizične procene od strane policije, vlasti su tražile da žrtve imaju policijsku pratnju van privremene sigurne kuće tokom trajanja sudskih postupaka u cilju zaštite žrtve, a žrtvama je bila potrebna dozvola tužioca i KP da zauvek napuste Privremenu sigurnu kuću ukoliko je procena ukazivala da se nalaze pod visokim rizikom. Objekat je imao kapacitet da udomi 40 osoba sa posebnim sobama za žene, muškarce i porodice. Žrtve su ostajale u Privremenoj sigurnoj kući u proseku oko 90 dana pre nego što su premeštene u prihvatilište kojim upravlja nevladina organizacija. Privremena sigurna kuća je udomila 35 žrtve, uključujući petoro potencijalnih žrtava i dve žrtve identifikovane 2016. Dva prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije pružale su usluge podrške žrtvama čija bezbednost je ocenjena na nivou niskog do srednjeg rizika. Jedno od tih prihvatilišta kojim upravlja nevladina organizacija je bilo isključivo za decu. Posmatrači su izvestili da su se programi reintegracije suočili sa ograničenim uspehom zbog nepostojanja resursa i velike nezaposlenosti. Vlada je dodelila 152.870 evra (183.520 dolara) za zaštitu žrtava u poređenju sa 171.010 evra (205.290 dolara) u 2016. Vlada je nastavila da smanjuje fondove za prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije. Prihvatilišta kojima upravljaju nevladine organizacije dobila su 72.870

evra (87.480 dolara) u poređenju sa 91.010 evra (109.260 dolara) u 2016. i 101.930 evra (122.360 dolara) u 2015. godini. Privremena sigurna kuća kojom upravlja država dobila je 80.000 evra (96.040 dolara) 2016. i 2017. Prihvatišta kojima upravljaju nevladine organizacije su navela da je vladino finansiranje neodgovarajuće i da operativni rad ne bi mogao da se nastavi bez finansijske pomoći inostranih donatora. Nevladine organizacije su navele da je Ministarstvo rada i socijalne zaštite (MRSZ) zahtevalo podnošenje zahteva za finansiranjem svakih šest meseci što je dovelo do jaza u finansiranju dok bi zahtevi bili obrađeni i odobreni. Jedno prihvatilište kojim upravlja nevladina organizacija je privremeno bilo zatvoreno mesec dana zbog toga što je MRSZ odlagao poziv za dostavljanje zahteva za finansiranje.

Nije bilo prijava da su žrtve bile kažnjavane za nezakonita dela izvršena kao neposredan rezultat toga što su bile izložene trgovini ljudima. Vlada je podsticala žrtve da učestvuju u istrazi i sudskom procesu pružajući im zaštitu u Privremenoj sigurnoj kući, smeštaj i zdravstvenu negu u ostalim objektima i ukoliko je potrebno učešće u programu zaštite svedoka. Sve 32 žrtve su učestvovala u istragama i sudskim postupcima (36 u 2016). Zakon daje inostranim žrtvama period refleksije u trajanju od 30 do 90 dana u kojem žrtve mogu da se oporave pre nego odluče da li žele da sarađuju sa organima za primenu zakona. Vlada je izvestila da osumnjičeni trgovci nisu bili prisutni kada je žrtva davala izjave i strane žrtve su mogle da se vrate u svoje zemlje porekla nakon svedočenja bez potrebe da čekaju završetak suđenja. Zakon pruža stranim žrtvama privremenu boravišnu dozvolu u trajanju od najmanje šest meseci. Jedna žrtva je dobila dozvolu (dve u 2016). Vlada je dodelila 100.000 evra (120.050 dolara) Fondu za obeštećenje žrtava krivičnih dela i osnovala Komisiju za obeštećenje da razmatra zahteve za obeštećenje. Prva žrtva trgovine ljudima je obeštećena u decembru 2017. u vrednosti oko 5.000 evra (6.000 dolara).

PREVENCIJA

Vlada je održavala napore u sprečavanju trgovine ljudima. Nacionalna agencija za borbu protiv trgovine ljudima (NAPTJ) koordinisala je međuagencijska nastojanja i održavala je mesečne sastanke u cilju praćenja primene Nacionalnog akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima (NAP) za period 2015-2019. Vlada nije prijavila iznos finansijskih sredstava dodeljenih za sprovođenje Nacionalnog akcionog plana za borbu protiv trgovine ljudima u 2017. ili 2016. u poređenju sa iznosom koji je u 2015. iznosio 288.000 evra (345.740 dolara). Nevladine organizacije su navele da imaju čvrstu saradnju sa NAPTJ i nacionalnim koordinatorom uključujući i kada je reč o spremnosti da se odgovori na preporuke i zabrinutosti. Vlada je nastavila sa godišnjom mesečnom kampanjom usmerenom na potencijalne žrtve trgovine ljudima. Od 38 opština, 28 su dodelile finansijska sredstva da učestvuju u kampanji podizanja svesti. Vlada je distribuirala brošure na graničnim prelazima sa Albanijom sa informacijama o tome kako da se potraži pomoć i održala je predavanja o temama koje se odnose na trgovinu ljudima. SOS linija koja funkcioniše pod vladom za žrtve nasilja u porodici i ostalih krivičnih dela je primila 907 poziva, uključujući sedam mogućih slučajeva trgovine ljudima koji su doveli do dve istrage. Vlada je producirala video spot o tome kako građani mogu da smanje potražnju za prinudnim radom, ali nije izvestila o naporima da se smanji potražnja za komercijalnim seksom. Vlada je obezbedila obuku u borbi protiv trgovine ljudi za svoje diplomatsko osoblje i dala im priručnik da im pomogne u identifikaciji žrtava trgovine ljudima.

PROFIL TRGOVINE LJUDIMA

Kao i što je bilo izveštavano u proteklih pet godina, Kosovo je i zemlja porekla i destinacija za muškarce, žene i decu izložene trgovini seksom i prinudnom radu. Većina žrtava je bila izložena internoj trgovini zbog seksualnog iskorišćavanja. Većina žrtava trgovine ljudima na Kosovu zbog seksualnog iskorišćavanja su devojke, iako kriminalne grupe na Kosovu takođe primoravaju žene iz Albanije, Moldavije, Rumunije, Srbije i ostalih evropskih zemalja na prostituciju. Žene i mlade devojke su izložene seksualnom iskorišćavanju u privatnim kućama i stanovima, noćnim klubovima i salonima za masažu. Deca sa Kosova, Albanije i iz ostalih susednih zemalja su primorana da prose unutar zemlje. Trgovci primoravaju kosovske građane na prinudnu prostituciju i prinudni rad širom Evrope. Marginalizovane zajednice Roma, Aškalija i Egipćana su izložene prinudnom prosjačenju i trgovini seksom. Korupcija vlade stvara okruženje koje omogućuje neka krivična dela trgovine ljudima. Nekoliko policijskih službenika, zvaničnika Ministarstva rada i drugi vladini zvaničnici bili su optuženi ili osuđeni za krivična dela trgovine ljudima.